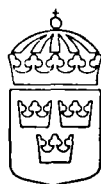

Regeringens proposition

1987/88:166

om inrättande av högskola i Blekinge

Prop.
1987/88:166

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 24 mars 1988.

På regeringens vägnar

Kjell-Olof Feldt

Lennart Bodström

Propositionens huvudsakliga innehåll

Genom högskolereformen år 1977 fick högskolan en enhetlig organisation med högskoleenheter i flertalet län. Sedermera har nya högskoleenheter inrättats i Skövde och Halmstad. Därefter är det endast Gotland och Blekinge som saknar egna högskoleenheter.

Förslag om en fortsatt utbyggnad av högskolan har presenterats i utredningen (DsU 1987:11) Fortsatt högskoleutbildning. I budgetpropositionen 1988 (prop. 1987/88:100, bilaga 10, s. 33) föreslås att medel för högskoleutbildning på Gotland anslås fr. o. m. budgetåret 1988/89.

I propositionen föreslås inrättande av en ny högskola i Blekinge fr. o. m. budgetåret 1989/90, i vilken skall ingå den högskoleutbildning som redan i dag bedrivs inom länet av andra högskoleenheter. Utbildning kommer att bedrivas på flera orter inom länet. Därmed kommer samtliga län att ha en egen organisation för högskoleutbildning.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 mars 1988

Närvarande: statsråden Feldt, ordförande, Gustafsson, Leijon, Peterson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Thalén

Föredragande: statsrådet Bodström

Proposition om inrättande av högskola i Blekinge

1 Bakgrund

Spridning av högskoleutbildningen var ett viktigt inslag i 1977 års högskolereform. Nya högskolor inrättades för att högskoleutbildningen skulle komma inom rimligt rescavstånd för ett större antal människor och därmed skapa rättvisa mellan individer och god tillgång till högskoleutbildning oavsett bostadsort. Två län saknar emellertid fortfarande egna högskolor.

Med anledning av ett uppdrag från regeringen i september 1986 redovisade universitets- och högskoleämbetet (UHIÄ) i januari 1987 ett förslag om hur ytterligare högskoleutbildning skulle etableras i Blekinge och att, eftersom olika högskoleenheter skulle svara för utbildningen, regionstyrelsen för Lund/Malmö högskoleregion skulle svara för samordningen av utbildningsinsatserna.

På grundval av propositionen om fortsatt decentralisering inom högskolan (prop. 1986/87:127, UbU 1987/88:1, rskr. I) har riksdagen beslutat att medel för lokala och individuella linjer samt fristående kurser skall anvisas direkt till berörda högskoleenheter och att i konsekvens härmed regionstyrelserna avskaffas. Varje högskoleenhet förutsätts härvid svara för utbildningsutbudet i det egna länet. Problemet med att Gotland och Blekinge saknar egna högskoleenheter har därmed aktualiserats. I propositionen tillkännagav jag därför också min avsikt att föreslå utredning om hur en enhetlig ledning av högskoleutbildningen i Blekinge skulle åstadkommas. Utredningen har nu redovisats i rapporten DsU 1987:11 Utbyggd högskoleutbildning. En sammanfattning av rapporten bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

I budgetpropositionen 1988 (prop. 1987/88:100, bilaga 10, s. 33) har jag föreslagit att medel fr. o. m. budgetåret 1988/89 skall anvisas för högskoleutbildning på Gotland, varvid en särskild högskolekommitté knuten till länsstyrelsen skall svara för planeringen av utbildningen. Därmed kommer det att finnas en fast organisation för högskoleutbildning i samtliga län utom Blekinge.

Mitt förslag: En högskoleenhet i Blekinge inrättas den 1 juli 1989.

Utredarens förslag överensstämmer med mitt.

Skälen för mitt förslag: Högskoleutbildning i form av kurser har anordnats länge i Blekinge. Omfattningen av utbildningsutbudet är innevarande läsår 439 årsstudieplatser och antalet årsstudieplatser kommer att ytterligare öka till följd av redan fattade beslut. Sedan läsåret 1977/78 anordnas yrkesteknisk högskoleutbildning (YTH) i Karlskrona med 30 platser. I Svängsta anordnas sedan läsåret 1985/86 utbildning på en lokal linje, nämligen linjen för elektronik med datainriktning med 16 platser. För båda dessa utbildningar svarar universitetet i Lund. Som ett resultat av det tidigare nämnda utredningsuppdraget till UHÄ startade läsåret 1987/88 utbildning på linjen för administrativ databehandling med 30 platser i Ronneby, decentraliserad från högskolan i Växjö och, från högskolan i Kalmar, driftteknikerlinjen med 15 platser i Karlskrona och verkstadsingenjörslinjen med 16 platser i Olofström.

Av min beskrivning framgår också hur splittrat ansvaret är för den utbildning som nu bedrivs i länet. Ett universitet och tre högskolor svarar för utbildningen. Ingen av dem har ansvar för att det sammantaget finns ett sådant utbud av högskoleutbildning i länet som svarar mot länets och individernas behov. Jag har i den tidigare nämnda propositionen om decentralisering inom högskolan (prop. 1986/87: 127) framhållit att högskoleenheten eller högskoleenheterna inom varje län bör ansvara för högskoleutbildningen i länet. Blekinge är med undantag för Gotland det enda län som inte har egen högskola.

I årets budgetproposition har jag beräknat kostnaderna för linjen för industriell teknik (tidigare verkstadsindustrilinen) samt för försöksverksamheten med samordnad ingenjörsutbildning under anslaget Utbildning för tekniska yrken, anslagsposten Högskoleutbildning i Blekinge. Kostnaden för den lokala linjen elektronik med datainriktning samt för vissa fristående kurser har jag beräknat under anslaget Lokala och individuella linjer och fristående kurser, anslagsposten Högskoleutbildning i Blekinge.

För linjerna för administrativ databehandling (Växjö), driftteknikerlinjen och verkstadsingenjörslinjen (Kalmar) belastar kostnaderna fram t. o. m. budgetåret 1989/90, förutom högskolan i Kalmar vad avser driftteknikerlinjen, anslaget C 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m., anslagsposten Teknik och kunskapsspridning under tolfte huvudtiteln. Också vissa fristående kurser bekostas ur detta anslag.

Liksom varje högskola har sin egen profil finns också förutsättningar för att högskolan i Blekinge utöver utbildning som har sin motsvarighet på andra håll – och där det är viktigt att ingen sektor tillåts bli helt dominerande – skall kunna finna ett eget specialområde. Detta kan förutses komma att ligga på området för utveckling av programvara för den snabbt växande datoriseringen inom alla delar av näringslivet. Utvecklingen av programvaruområdet inom datatekniken sker med lika stor snabbhet som när det gäller utvecklingen av den elektroniska utrustningen.

Högskolan i Blekinge bör inte bli en förminskad variant av de tekniska högskolorna eller universitetens tekniska fakulteter, där utveckling av elektronik och dess fysiska komponenter utgör en naturlig huvuduppgift. Genom statliga insatser, initierade av industridepartementet i kombination med kommunala och privata investeringar har i Ronneby soft center skapats en unik anläggning, där ett 25-tal företag och offentliga institutioner samtidigt utvecklar och praktiskt tillämpar datateknik särskilt lämpad för i första hand mindre och medelstora företag, men också med hög användbarhet för andra typer av organisationer.

Kring universitet och högskolor uppstår i Sverige som i andra länder utvecklingsföretag av olika slag, ofta samlade i s. k. forskarbyar. Vad som är speciellt för Blekinge är att sådana utvecklingscentra i form av det förut nämnda Ronneby soft center samt Verkstadstekniskt center (VTC-syd) i Karlskrona och teknikcentrum i Olofström föregått inrättande av en högskoleenhet. Utbildningen på de hittills inrättade linjerna i Blekinge bedrivs delvis med utnyttjande av resurserna vid dessa centra. Full effekt av denna samverkan kan emellertid inte uppnås förrän högskoleutbildningen i länet fått en enhetlig ledning.

Kostnaderna för lokaler och utrustning för större delen av utbildningen i Blekinge betalas i dag av kommuner i länet. Företag finansierar också delvis utbildnings- och utrustningskostnader.

Utredaren har beräknat kostnaderna för en förvaltningsorganisation vid högskolan i Blekinge till 1.45 milj. kr. budgetåret 1988/89 samt till ytterligare 0.35 milj. kr. påföljande budgetår. Utredaren har vidare föreslagit att förberedelsearbetet för att inrätta högskolan skall påbörjas den 1 juli 1988 och ledas av en interimsstyrelse. Jag har beräknat kostnaderna för denna nästa budgetår under anslaget Lokala och individuella linjer och fristående kurser, anslagsposten Högskoleutbildning i Blekinge.

Det ankommer på regeringen att besluta om interimsstyrelsen och dess uppgifter liksom också att besluta om namnet på högskoleenheten. Enligt min uppfattning är Högskolan i Blekinge lämpligt.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om inrättande av en högskola i Blekinge fr. o. m. den 1 juli 1989.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom propositionen föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

Bakgrund samt uppläggning av utredningsarbetet

I regeringens proposition 1986/87:127 om fortsatt decentralisering inom högskolan anförde föredragande statsråd att Blekinge och Gotlands län, vilka ännu saknar högskoleenhet, bör få en permanent organisation för högskoleutbildningen inom länet.

Med anledning av propositionen väcktes motioner som tog upp frågan om den framtida organisationen av högskoleutbildningen även i Fyrstadsområdet (Uddevalla, Vänersborg, Trollhättan och Lysekil) samt i södra delen av Stockholms län. Utbildningsutskottet ansåg därför vid sin behandling av propositionen "att en förutsättningslös utredning bör göras av frågan om den framtida högskoleutbildningen i Gotlands och Blekinge län samt i 'Fyrstadsområdet' och i den södra delen av Stockholms län". Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag.

Utbildningsdepartementet har uppdragit åt undertecknade att som sakkunniga inom departementet svara för denna utredning. Med hänsyn till omfattningen av utredningsuppdraget redovisas arbetet i etapper. Vi redovisar här förslag rörande den framtida högskoleutbildningen i Gotlands och Blekinge län.

Högskoleutbildning på Gotland

I avsnittet 4.2 belyses bl. a. den ogynnsamma näringsstrukturen på Gotland. Vi redovisar även att gymnasieeleverna på Gotland har en betydligt lägre andel som påbörjar högskoleutbildning än vad som gäller för övriga län. Bl. a. dessa faktorer talar för en förstärkning av högskoleutbildningen på Gotland. Detta gäller såväl utbildningens omfattning som lednings- och ansvarsfunktionerna. Av väsentlig betydelse för den framtida högskoleutbildningen på Gotland är det Utvecklingscentrum Gotland (UCG) som nyligen etablerats. Kring detta resurscentrum bör högskoleutbildningen byggas upp.

Den utbildning som vi föreslår förläggas till Gotland bör i första hand ta sikte på att stärka det gotländska näringslivet. Det är dock samtidigt viktigt att utbildningen blir riksrekryterande.

Sammanfattningsvis föreslår vi

- att en lokal linje inom ekonomiområdet om 80 poäng och med högst 24 platser anordnas fr. o. m. 1988/89;
- att en lokal linje inom ADB-området om 60–80 poäng och med högst 24 platser anordnas fr. o. m. 1988/89;
- att ett sammanhållet utbud av enstaka kurser inom turismområdet anordnas fr. o. m. 1989/90 samt
- att en successiv förstärkning sker av utbudet av enstaka kurser avsedda för såväl fort- och vidareutbildning som för ett mer allmänt utbildningsbehov. Bl. a. bör eftersträvas en förstärkning av utbildningen inom det kulturvetenskapliga området.

Härutöver föreslår vi i enlighet med den s. k. SIM-gruppens förslag att en lokal linje om 80 poäng samt en påbyggnadsutbildning om 40 poäng kommer att anordnas 1988/89 som ett resultat av regeringens strävan att stärka ingenjörsutbildningen på mellannivå.

Utbildningsvolymen för hela den föreslagna högskoleutbildningen blir drygt 200 årsstudieplatser 1988/89 och omkring 285 årsstudieplatser 1989/90. Antalet antagningsplatser blir 1988/89 omkring 300.

Vi anser det viktigt att besluten om vilken högskoleutbildning som skall anordnas på Gotland i större utsträckning skall kunna påverkas av de direkt berörda. Det bör därför skapas en lokal högskoleorganisaton på Gotland med ansvar för utbildningsresurserna. Vi föreslår

att ansvaret för högskoleutbildningens planering på Gotland fr. o. m. 1988/89 läggs på en till länsstyrelsen knuten högskolekommitté;

att det ankommer på högskolekommittén att fördela disponibla resurser till resp. högskoleenheter i den omfattning dessa kommer att svara för utbildningen på Gotland samt

att till högskolekommittén knys ett mindre kansli.

Vi anser vidare

att de närmaste årens erfarenheter av våra förslag bör avvaktas innan slutlig ställning tas till frågan om en självständig högskola på Gotland.

För att öka det gotländska näringslivets möjligheter att få tillgång till den forsknings- och utvecklingskompetens som finns inom högskoleområdet föreslår vi

att en tjänst som kontaktsekreterare inrättas vid högskoleutbildningen på Gotland fr. o. m. 1988/89.

Kostnaderna för den högskoleverksamhet på Gotland, som vi nu föreslår, beräknar vi för 1988/89 till ca 3,8 milj. kr. (exkl. lokalkostnader). Härav avser de direkta utbildningskostnaderna ca 2,7 milj. kr., vilket är en ökning med 900 000 kr. i f. h. t. innevarande budgetår. Budgetåret 1989/90 beräknar vi de totala kostnaderna till ca 5 milj. kr.

Högskoleutbildning i Blekinge

Vi redovisar inledningsvis de problem som finns inom länet med en ogynn-sam närings- och företagsstruktur. På grund härav, i avsaknad av högskola inom länet, samt för att underlätta teknik- och kunskapsspridning har i Blekinge ett antal resurseentra byggts upp. Flertalet av dessa har en teknisk inriktning. Till de olika centra har knutits högskoleutbildningar med varierande inriktning.

Högskoleutbildningen i Blekinge är redan relativt omfattande. Förutom reguljärt finansierad utbildning har hösten 1987 startat ett antal utbildningslinjer som under en treårsperiod skall finansieras med särskilda regionalpolitiska medel. För dessa linjer ansvarar olika högskoleenheter inom högskoleregionen. Betydande insatser görs även av olika myndigheter, företag m. fl. inom länet.

att följande utbildningslinjer kommer att anordnas i Blekinge:

- Driftteknikerlinjen, 80 poäng, 15 platser;
- YTH-verkstadsindustrilinen, 60 poäng, med 30 platser på vardera inriktningen mot produktion och elektronik;
- Linjen för administrativ databehandling, 60 poäng, 30 platser;
- Verkstadsingenjörslinjen, 80 poäng, 16 platser samt
- Linjen för elektronik med datainriktning, 80 poäng, 16 platser.

Vi föreslår vidare

att en lokal linje om 80 poäng inom ekonomiområdet med inriktning mot de små och medelstora företagens behov inrättas samt

att en successiv förstärkning sker av utbudet av enstaka kurser. Särskilt bör härvid beaktas behovet av bl. a. humanistisk, ekonomisk, juridisk och allmän samhällsvetenskaplig utbildning.

Slutligen föreslår vi i enlighet med den s. k. SIM-gruppens förslag

att en mellaningenjörsutbildning om 80 poäng och med drygt 100 platser startar som ett led i arbetet med att förstärka ingenjörsutbildningen på mellannivå.

Den totala utbildningsvolymen i Blekinge kommer, med denna senare utbildning medräknad, att omfatta drygt 400 årsstudieplatser 1988/89 och ca 600 årsstudieplatser 1989/90. Antalet antagningsplatser 1988/89 blir totalt omkring 500.

Med den omfattning högskoleutbildningen nu får i Blekinge anser vi att en fastare organisation i form av en högskola är motiverad. Av praktiska skäl anser vi det dock inte möjligt att inrätta en självständig högskoleenhet redan från hösten 1988. Vi föreslår därför:

att en statlig högskoleenhet skall inrättas i Blekinge senast 1 juli 1989;

att förberedelsearbetet för att inrätta högskolan skall ledas av en interimsstyrelse fr. o. m. 1 juli 1988 samt

att en högskoleförvaltning byggs upp under 1988/89.

Med hänsyn till den betydelse den decentraliserade modellen har för högskoleutbildningen i Blekinge anser vi

att högskoleenhetens namn bör vara **Högskolan i Blekinge**.

Vi anser vidare

att högskolestyrelse, rektor och de centrala kansliresurserna bör lokaliseras till Karlskrona.

De totala statliga kostnaderna för den högskoleverksamhet, som interimsstyrelsen i Blekinge 1988/89 kommer att ansvara för, beräknar vi till ca 4,3 milj. kr. (exkl. lokalkostnader). Härav avser ca 2,6 milj. kr. direkta utbildningskostnader. För 1989/90 kan kostnaderna uppskattas till omkring 5 milj. kr. Härtill kommer ca 2,5 milj. kr. per budgetår för den utbildning som olika högskoleenheter svarar för med hjälp av regionalpolitiska medel.

